

Votre Programme Matmidim – Chiour ALEPH

Parashat Behar – Behoukotai – Du 2 au 6 Mai 2021

Souguia n° 24

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Les pains Mezonot

Cette semaine, le sujet d'étude porte sur **la définition des pains qui sont considérés comme Mezonot**. Nous verrons sdv tout d'abord pourquoi ces pains ne sont pas Hamotsi, alors qu'en en mangeant une quantité importante ils deviennent Motsi et sont soumis au Birkat Hamazon. Puis nous verrons les trois différentes Chitot pour expliquer ce qu'est Pat Habaa Bekisnin (pains Mezonot) et ce que nous retenons pour la Halaha.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁלֵא יֵאָרַע דְּבַר תְּקֵלָה עַל יָדֵי, וְלֹא אֶכְשֶׁל בְּדַבֵּר הַלְכָה, וְיִשְׁמְחוּ בִּי חֲבֵרֵי, שְׁלֵא אָמַר עַל טָמֵא טְהוֹר וְלֹא עַל טְהוֹר טָמֵא, וְלֹא עַל מִתָּר אָסוּר וְלֹא עַל אָסוּר מִתָּר, וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבֵרֵי בְּדַבֵּר הַלְכָה וְאִשְׁמַח בָּהֶם. כִּי יִי יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי וְדַעַת וְתְבוּנָה. גַּל עֵינַי וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ

Tephila après le Limoud

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁשִׁמְתָּ חֵלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ. וְלֹא שִׁמְתָּ חֵלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׁאֲנִי מְשֻׁכִּים וְהֵם מְשֻׁכִּימִים. אֲנִי מְשֻׁכִּים לְדַבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מְשֻׁכִּימִים לְדַבְרֵי בְטָלִים. אֲנִי עֹמֵל וְהֵם עֹמְלִים. אֲנִי עֹמֵל וּמִקְבֵּל שְׂכָר וְהֵם עֹמְלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנִי רֵץ וְהֵם רֹצִים. אֲנִי רֵץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רֹצִים לְבָאָר שַׁחַת. שְׁנֵאָמַר וְאִתָּה אֱלֹהִים תוֹרְדָם לְבָאָר שַׁחַת. אֲנִישֵׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא יִחְצוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֶבְטַח בְּךָ

Programme du Dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée
Leilouy Nishmat ceux qui nous ont quittés pendant Lag Baomer
Et la Réfoua Chelema des malades

Etudier cette Guemara avec et Rachi et tosfot **sans s'attarder** :

מב. כיצד מברכין פרק שישי ברכות

גורם ברכה לעצמו. בכמה מקומות הוא בל ומברכין עליו ואע"פ שלא היו צריכים לשתיהו: **רב הונא אכל פליטר ריפסי.** מפת הבאה בכסנין ולא בירך אחריו: **אמר רב נחמן עדי כפנא גרסי:** עדי. אלו. כלומר אלו לרעבון נאכלו ואכילה מרובה כו' לא נפטרת מזכרה אלא כל שאחרים קובעין אכילתן בכך טעון בהמ"ז כך פירש רב האי. ורבותינו פירשו תליטר ריפסי מפת שלנו ולא בירך אחריו משום דלא שבע וקרא כתיב (דברים ח) ואכלת ושבעת וזכרת וכן פי' רב יהודה ז"ל ואינו נ"ל דלית ליה לרב הונא והס החמירו על עצמן עד חית ועד כבינה (ע"ל דף כ:) ודלא כר"מ ודלא כר' יהודה (לקמן דף מט:): **לחמניות.** אובליא"ש בלע"ז: **אסור מלאכול.** עד שיברך בהמ"ז ויחזור ויברך על הבא לפניו דכיון דגמר אסח דעתיה מזכרה ראשונה ומעודתיה: **סלק אסמרי.** אם סלק הלחם וכל האוכל מעל השלחן ועדיין לא זכרו אסור לאכול: **ריספגא.** אמנישטרשיין: **אספא דריש גלוסא סמיין.** ואין סילוקו סלקו שדעתו אם ישא משאות מאת פניו אלו נאכל: **הרגיל בשמן.** למשוח ידיו אחר אכילה: **שמן מעכבו.** לענין ברכה שאפילו גמר וסלק ולא משח ידיו עדיין סעודה קיימת ואוכל בלא ברכה:

מיהו ר"י ור"מ היו אומרים שלא לברך כלל אשאר משקין הבאין נמוך הסעודה וטעמא דפת פוטרת כל הדברים הבאים בשבילה והשתא יין פוטרי כל מיני משקין לפי שעיקר משקה הוא והוא ראש לכל מיני משקין ולכן הוא העיקר והן טפלין לו לענין ברכה והלכך משקין הבאין מחמת הסעודה שצ"ל נשכיל הפת לשרות המאכל וגם א"א לאכילה בלא שתיה והלכך פת פוטרתן מן ה"ן דקראמר גמרא טעמא ולהאי טעמא נישא מה שאנו מזכרים בפסח על החזרת על אכילת מרור לצד שהעולם מקשים אמאי אין מברכין נמי ב"פ האדמה וצ"פ האדמה דשאר ירקות אינו פוטר דקראמרין התם כיון דאיכא הגדה והלל אסח דעתיה אלא ודאי טעמא הוא כיון דרחמנא קבעיה חובה דכתיב על מלות ומרוכים יאכלוהו היו כמו דברים הרגילין לבא מחמת הסעודה דפת פוטרתן: **לחמניות.** פרש"י אובליא"ש ולא נהירא דל"כ אפילו לא קבע נמי י"ו לברך המוציא שהרי הוא לחם גמור שהרי סופו עיסה ונראה לפרש דהיינו נילי"ש מיהו כי קבע סעודתיה עליה מברך עליו המוציא כמו בפורים מיהו רבינו שמעון פירש דאין לברך עליו המוציא דהוי כמו דייסא: **סלק אתרו.**

הגורם ברכה לעצמו רב הונא אבל תליטר ריפתי בני תלתא תלתא בקבא ולא בירך א"ל רב נחמן עדי כפנא אלא יכל שאחרים קובעים עליו סעודה צריך לברך רב יהודה בר חביבא אייתו לקמיהו פת הבאה בכסנין כי אתא שמעינהו דקא מברכי המוציא אמר להו מאי ציצי דקא שמענא דילמא המוציא לחם מן הארץ קא מברכיתו אמרי ליה אין דתניא רבי מונא אמר משום רבי יהודה פת הבאה בכסנין מברכין עליה המוציא ואמר שמואל הלכה כרבי מונא אמר להו אין הלכה כרבי מונא אתמר אמרי ליה והא מר הוא דאמר משמיה דשמואל לחמניות מערבין בהן ומברכין עליהן המוציא שאני התם ידקבע סעודתיה עליהו אבל היכא דלא קבע סעודתיה עליהו לא רב פפא איקלע לבי רב הונא בריה דרב נתן בתר דגמר סעודתיהו אייתו לקמיהו מירי למיכל שקל רב פפא וקא אכיל אמרי ליה

1. Pourquoi leur Braha n'est pas Hamotsi

Définir pour chaque avis si en cas de Kviout Seouda le Birkat Hamazon sera MinHatorah ou Mideraban

a. Avis du Rachba

חידושי הרשב"א מסכת ברכות דף לח עמוד ב

[...] אפ"ה לאו סברא הוא שנסתנית ברכתו מחמת שיעורו שאין שנוי הברכות אלא בשנוי המין, אי נמי במין אחד בשנסתנית צורתו דהוה ליה כמין אחר כגון שנסתנה מחטה לקמח ומקמח לתבשיל או לפת אבל שתהא הברכה משתנה מרובי למיעוט הא לא אשכחן, ופת הבאה בכסנין דאמר רב הונא לקמן כל שאחרים קובעין עליה סעודה צריך לברך, כלומר שמברך לפניו המוציא ולאחריו ג' ברכות, וכי לא אכל אלא פחות מכאן אין מברך לפניו רק בורא מיני מזונות דאלמא הברכות משתנות בשנוי השיעורין, לא היא דפת הבאה בכסנין כי לא מברכין עליה המוציא אפילו על אכילת כזית היינו משום דחשבינן ליה כמשתנה ממינו, ותדע לך שהרי בפת

דעלמא מברכין עליה המוציא בכזית ובפת הבאה בכסנין לא מברכין אלא בורא מיני מזונות, אלא דכשקובע עליו סעודה עשאו כפת דעלמא ואפילו לא קבע סעודה עליו אלא שאוכל כדי קביעות אחרים ג"כ הרי הוא עושה אותו כפת דעלמא שאוכלין ממנה הרבה כדי שביעה והוה ליה לדידיה כמי שלא נשתנה ממינו [...]

b. Avis du Rambam

רמב"ם הלכות ברכות פרק ג הלכה ט

עיסה שנאפת בקרקע כמו שהערביים שוכני המדברות אופים הואיל ואין עליה צורת פת מברך עליה בתחלה בורא מיני מזונות, ואם קבע מזונו עליה מברך המוציא, וכן עיסה שלשה בדבש או בשמן או בחלב או שעירב בה מיני תבלין ואפאה והיא הנקראת פת הבאה בכסנין ז אף על פי שהוא פת מברך עליה בורא מיני מזונות, ואם קבע סעודתו עליה מברך המוציא

Les mots du jour à apprendre :

Poche	כִּיס
Trois	תְּלָתָא
Faim	כַּפְנָא

Programme du Lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy Nishmat ceux qui nous ont quittés pendant Lag Baomer

Et la Réfoua Chelema des malades

d. Pourquoi d'après le Rambam, le Birkat Hamazon n'est pas obligatoire dès lors qu'il est rassasié ?

רבי עקיבא איגר אורח חיים סימן קסח סעיף ו

[...] דאם נחליט דלחם גמור כיון דהוא שבע ממנו חייב בבהמ"ז מה"ת. א"כ אף בפת הבב"כ אמאי אינו מברך כה"ג בהמ"ז. הא הוא לחם גמור למצה ולחלה אע"כ צ"ל או דגם בלחם גמור מה שחייבה תורה ואכלת ושבעת היינו מה שאחרים רגילים לשבוע. או דצ"ל מה"ת יוצאים בברכה מעין ג' דאין מנין ברכות דאורייתא. ע' בב"י סי' י' ובמג"א שם א"כ בספק פת הבאה בכיסנין הוי רק ספק דרבנן ועיין

e. Question du Maguen Avraham sur le Rambam pourquoi on peut s'acquitter à Pessah avec de la Matsa Achira

Comment pouvez-vous répondre ?

מגן אברהם סימן קסח סעיף ז

שעירב בה דבש. ק' דהרמב"ם בעצמו פסק פ"ו מחמץ מצה שלשה במי פירות יוצא בה י"ח בפסח ובגמרא משמע קצת דאם מקרי לחם לענין מצה ה"ה לענין המוציא וכ"מ ברמב"ם פ"ו דין ז' ע"ש ובברכות דף ל"ז עמ"ש סי' קצ"ו

2. Définition de Pat Habaa Bekisnin

a. Rabbenou H'ananael : pain fourré

רבינו חננאל

הב הונא אכל תליסר ריפתא כעבי מתלת ריפתא לקבא ולא בריך. ואמר כין שהזכיר הב ששת פת הבא בכיסנין, פ"ו זו הפת העשויה כמין כיסין מלאים סוכר ושקדים ואגוזים וכיוצא בהן שעושים אותה כמין כעכין. ולעסין אותה בבתי משתאות, הזכיר המעשה של

* Quelle Braha faire lorsque l'on extrait le Milouy ?

ט"ז אורח חיים סימן קסח ס"ק ח

[...] ונ"ל דלענין כסנין שהם מחמ' המילוי שזכרנו בסמוך אפי' אם ניקח המילוי ממנו ונשאר הבצק לבד הוי עדיין דין כיסנין עליו ומ"ה קראוהו פת הבאה בכיסנין ולא סתם פת כסנין והטעם דאנו הולכין בתר שעת אפיה

מגן אברהם סימן קסח סעיף ז

י"מ פת שעשו כמין כיסים כו'. ואף ע"ג דמוליתא עיקר ואין מכוונין לאכול העיסה מ"מ מין דגן חשוב ולכן מברך במ"מ כמ"ש סימן ר"ח ס"ג (של"ה) ונ"ל שאם אינו אוכל העיסה רק הפירות שבפנים מברך על הפירות וכמ"ש סי' קע"ז ס"א ע"ש

Les mots du jour à apprendre :

Fixe	קובע
Occupé	עסיק
Son fils	בְּרִיָּה

Programme du Mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy Nishmat ceux qui nous ont quittés pendant Lag Baomer

Et la Réfoua Chelema des malades

* Pain fourré avec des aliments comme de la viande ou du fromage

שולחן ערוך אורח חיים סימן קסח סעיף ז'

פשטיד"א הנאפית בתנור בבשר או בדגים או בגבינה, מברך עליה המוציא ובה"מ [...]

מגן אברהם סימן קסח סעיף ז'

בבשר או בדגים. וכיוצא בזה אפילו לא קבע עליו דהנהו לא מבטלי תורת לחם דהם עצמן מזון ערסי' קע"ז משא"כ פירות דהוי קינוח עס"ז [...]

ט"ז אורח חיים סימן קסח ס"ק ו'

י"מ פת כו' שממלאים כו'. פי' שרש"י מפרש פת הבאה בכיסנין היינו מצד המילוי כי העיסה עצמה נילושה במים אלא שמלאוהו בצוק"ר או דבש או אגוזים. ובכלל זה מה שעושין בפורים עיסה רחבה וכפולה וממלאין אותה בשומשמן ואין חילוק בין מילוי בפירות או בבשר ודגים [...]

משנה ברורה סימן קסח ס"ק צד

מברך עליו המוציא - היינו אפילו בדלא קבע עלייהו ולא דמי לפת הבאה בכיסנין (דפירושו פת הממולא בפירות ובתבלין המבואר בס"ז) דלא מברך עלייהו המוציא בדלא קבע סעודה עלייהו דשאני התם דאין עשוין אלא לקינוח סעודה ולמתיקה משא"כ פשטיד"א שממולא בבשר דרך לאכלם לרעבון וכדי לשבוע והוי כמו שאר פת ובשר כשאוכל כאחד ונראה פשוט דאם עשוין רקיקין קטנים ומעורב בהם פתיתין של בשר וניכר שאין עשויים כ"א לקינוח אחר הסעודה דינו ממש כפת שמעורב בפירות ובשאר מיני מתיקה דאינו מברך עלייהו בהמ"ז בדלא קבע עלייהו

Les mots du jour à apprendre :

J'entends	שְׁמַעְנָא
Différent	שְׂאֵנִי
A l'endroit, dans le cas	הֵיכָא

Programme du Mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy Nishmat ceux qui nous ont quittés pendant Lag Baomer

Et la Réfoua Chelema des malades

b. Rambam et Rachi : pâte pétrie avec d'autres ingrédients

Voir le Rambam cité plus haut

רש"י ברכות דף מא:

זייני: פס הנאה בכסנין. לאחר
אכילה ובהמ"ז היו רגילים להביא
כיסנין והן קליות לפי שיפין ללב
כדאמר ר' בעלמא (ערוך ט:). הני
כיסני דמעלו לליבא ומביאין עמהן פת
שלושה עם תבלין כעין אוכליא"ש
שלנו ויש שעושין אותן כמין לפורים
ואילנות ואוכלין מהן דבר מועט.
ומתוך שטמנים זה תבלין הרבה
ואגחים ושקדים ומאכלה מועט לא
הטעמוהו ברכה מעין ג' מידי דהוה
אפת אורז ודוחן דאמרין בפרקין
(דף ט:). בתחלה בורא מיני מזונות
ולבסוף ולא כלום: פס פוערת.

בית יוסף אורח חיים סימן קסח

והרמב"ם כתב בפרק ג' מהלכות ברכות (ה"ט) שהיא עיסה שנילושה בדבש או בשמן או בחלב או שעירב בה מיני תבלין ואפאה. והיה נראה לומר דהיינו דוקא בשלא נתן מים אלא מעט אבל אם נתן בה מים הרבה אף על גב שנתן בה גם כן שאר משקין כיון דמיעוטא נינהו בטלים הם לגבי המים ויש לאותה עיסה דין פת לכל דבר והכי דייק לישניה שכתב שנילושה בדבש וכו' דאם לא כן הוה ליה למימר עיסה שנתן לתוכה דבש וכו' אלא דממה שכתב או שעירב בה מיני תבלין איכא למידק איפכא דהא תערובת תבלין דבר מועט הוא ואפילו הכי מוציאו מתורת לחם לענין המוציא ותדע דהא עיסה שנילושה במי פירות תנן (חלה פ"ב מ"ב) דחייבת בחלה ואפילו הכי אינו מברך עליה המוציא כל שלא קבע עליה הילכך על כרחך לומר דלאו במידי דמיקרי לחם תליא מילתא אלא לא קבעו חכמים לברך המוציא ושלש ברכות אפילו בכזית אלא בלחם שדרך בני אדם לקבוע עליו דהיינו עיסה שנילושה במים לבד בלי שום תערובת אבל כל שיש בה שום תערובת ממי פירות או מתבלין כיון שאין דרך בני אדם לקבוע סעודתן עליו לא חייבוהו לברך המוציא ושלש ברכות אלא אם כן אכל שיעור שדרך בני אדם לקבוע עליו והוא שיהיה טעם התערובת ניכר בעיסה דומיא דעירב בה מיני תבלין שטעמם ניכר בעיסה וזה נראה עיקר ולישנא דנילושה דנקט הרמב"ם: ורש"י (מא: ד"ה פת הבאה בכסנין) פירש פת שנילושה עם תבלין הרבה ואגוזים ושקדים

דרכי משה הקצר אורח חיים סימן קסח

אבל אין המנהג כדבריו שהרי בשבתות וימים טובים ונשואין מברכין המוציא על מיני לחם המתובלין הרבה וניכר בהם במראה ובטעם על כן נראה דס"ל דלא יצא מכלל לחם במה שעירב בו תבלין או שאר משקין מעט אלא אם כן עיקר העיסה נילוש באותן דברים ואפשר שגם דעת הרמב"ם כן דלא כפי' שפירש בית יוסף ומכל מקום נראה לי שאותן מיני מתיקה שקורין לעקו"ך דין כדין פת הבאה בכיסנין שהרי יש בהן דבש ובשמים הרבה ועיקר העיסה נילוש בהן

Les mots du jour à apprendre :

Ils ont amené	אָיִתוּ
Devant eux	לְקִמְיָהוּ
Quelque chose	מִיָּדִי

Programme du Jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy Nishmat ceux qui nous ont quittés pendant Lag Baomer

Et la Réfoua Chelema des malades

* Quel dosage ?

ט"ז אורח חיים סימן קסח ס"ק ז

[...] אם אין בו אלא דבש מועט אף ע"פ שניכר בה הטעם אלא צריך שיהיה בה הרבה תבלין או דבש ומיעוטו מים שכמעט הדבש והתבלין הם עיקר דהיינו מצד הטעם שיותר נרגש טעם הדבש והתבלין מטעם העיסה דהוא דוקא כסנין וע"ז כ' וכן נוהגין. ופשוט הוא שאם יש בה הרבה דבש ומיעוט מים כ"ע מודים דהוה כסנין וכן אם נילוש בחלב ומיעוט מים ולא אותן שעושין עם מעט חמאה או שומן אף על פי שהטעם נרגש שזה פת גמור וע"כ יפה עושין שאופין בשבת שמ"לץ קו"כ ללחם משנה כי אין שם רק מעט שומן [...]

מגן אברהם סימן קסח סעיף ז

שעירב בה דבש. ק' דהרמב"ם בעצמו פסק פ"ו מחמץ מצה שלשה במי פירות יוצא בה י"ח בפסח ובגמרא משמע קצת דאם מקרי לחם לענין מצה ה"ה לענין המוציא וכ"מ ברמב"ם פ"ו דין ז' ע"ש ובברכות דף ל"ז עמ"ש ס' קצ"ו, וע"ק דאם כן יאכל בפסח ולא יצטרך לברך ב"ה ולא משמע כן בס' קפ"ח ואפשר לומר דהרמב"ם

דוקא נקט כאן דבש שמן וחלב דמברך במ"מ דגם להרמב"ם אין יוצא בו י"ח בפסח דהוי מצה עשירה אבל בשאר מי פירות אה"נ דמברך המוציא וב"ה דלא מפקי להו מידי פת ולפ"ז יין הוי כדבש כמ"ש שם ועי"ל דהכא מיירי שאין בה מים כלל שכתב שלשה בדבש או שעירב בה תבלין ואפאה שלשה כולה בדבש אבל התם מיירי שיש בה מעט מים כמ"ש המ"מ שם וצ"ע על הרב"י ששינה ל' הרמב"ם פ"ה וכתב שעירב וכו' ודברי רמ"א עיקר

c. Rabbénou Hay : pains secs

בית יוסף אורח חיים סימן קסח

[...] והערור (שם) פירש עוד בשם רבינו האי שפת הבאה בכיסנין הם כעכין והיא פת בין מתובלת ובין שאינה מתובלת שעושים אותה כעכין יבשים וכוססין אותם בבית המשתה ושלא בבית המשתה ומנהג בני אדם שאוכלים ממנו קימעא וכשאכל רב הונא הרבה אמר רב נחמן עדי כפנא זה רעב ולרעבוננו אכל לשבוע ממנה ולא בתורת כיסנין וצריך לברך אחריה וראיה לדברי הגאון וכל לחם צידם יבש היה נקודים (יהושע ט ה) תרגומו וכל לחם זוודהון יביש הוה כיסנין עכ"ל

Les mots du jour à apprendre :

Il a pris	שָׁקַל
Aliments	מְזוֹנוֹת
Fourrage	מְלִי

Pour ceux qui le peuvent, nous vous rapportons les paroles du Choulhan Aroukh et du Mishna Broura ci-après

Bon Limoud sur Matmidim !

הלכות בציעת הפת סימן קסח

יח) על איזה מהם (ה) [נ] שירצה 'ואם הוא נזהר מפת עובד כוכבים (יט) מסלק פת נקי של (ו) עובד כוכבים מעל השלחן עד לאחר ברכת המוציא 'ואם בע"ה אינו נזהר מפת עובד כוכבים (כ) ואין דעתו לאכול כל הסעודה רק פת עובד כוכבים כי היא נקיה אבל בני ביתו אכלו" מפת שאינו נקי של ישראל ושתי הלחם מונחים על השלחן צריך לבצוע על פת נקיה של עובד כוכבים הואיל והוא הובצוע ואין דעתו לאכול אלא מאותו פת 'ואם בעל הבית נזהר מפת עובד כוכבים וישראל שאינו נזהר בכך מיסב עמו על (ז) השלחן כיון דמצוה מוטלת (כא) * על בעל הבית יבצע מן היפה של עובד כוכבים וכיון שהותר לבצוע הותר לכל הסעודה: הגה ודוקא שחצי עליו אומר פת (כב) אבל אם אינו חצי עליו בלא איסור פת של עובד כוכבים אינו נריך להקדימו (תה"ד סי' ל"ג): ר' פת הבאה (כג) בכיסנין מברך עליו בורא מיני מזונות ולאחריו ברכה אחת 'מעין שלש ואם אכל ממנו שיעור (כד) שאחרים רגילים לקבוע (ח) [ג] עליו אף על פי שהוא לא שבע ממנו מברך עליו

י' חס' בשם ר"ש
כ' מ"ה פ' מרדכי
גפ"ג דע"ו בשם
רמ"ה מהירושלמי
מ' נכוחת מ"ב
ג' הלא"ש יתעב"א

שערי תשובה

באר היטב

השניה גדולה מזו יש להסתפק מ"א: (ה) שירצה. עיין ט"ו ומ"א. אם של עובד כוכבים פרוסה ונקי ושל ישראל שלמה וקיצר מצרכין על של ישראל דשתי מעלות יש לו וכן אם של ישראל פרוסה נקי ושל עובד כוכבים שלם וקיצר מצרך ג"כ על של ישראל דיש לו ג"כ שתי מעלות עיין עטרת זקנים: (ו) עובד כוכבים. ט"ו הגיה ד"ל ואם הוא נזהר מפש"ג יברך דוקא על של ישראל אפילו הוא קיצר ויש אומרים שהוא מסלק וכו' ע"ש: (ז) השלחן. דאז אינו יכול לסלקו מפני האורח: (ח) עליו. כ"ל דאם הוא קבע סעודתו עליו אעפ"י שאכל עמו בשר ודברים אחרים ואלו אכלו לבדו לא היה שבע ממנו אפ"ה מצרך המוציא וג' נכוחת. ואם אכלו לבדו צע

הפרוסה בתוך השלמה ומנך ואם כבר ברך על הפרוסה בוצע מן הפרוסה ע"ש: * [נ] שירצה. ועב"ט ועיין בתשובת גאוני בתראי סי' ו' על מ"ש הגאון בעל מיו"ט ובתשובת ב"ח המדשות השיב לו ב"ח עי"ש: * [ג] עליו. עב"ט וגם נכ"י פסק בד"ק זה שכתב שאם אכל בשר עמו כו' דלמעשה

ביאור הלכה

משנה ברורה

עו"ג נקיה וכו'. אבל בשוין פשיטא דפת ישראל קודם לברך עליו [ח"ר]: (יח) על איזה מהם שירצה. דכל אחד יש לו מעלה זה שהוא פת ישראל [דפמ עכו"ס לא התירו אלא מדוחק] וזה שהוא נקי: (יט) מסלק וכו'. דין זה נובע מדברי השר מקובי שחשש שאם יהיה מונח על השלחן יהיה צעם הצרכה חצינה עליו מפני שהיא נקיה ואפשר שיטכך לברך עליו מפני זה והרבה (יג) מאחרונים מפקפקין מאד בזה דכיון שהוא נזהר ומחזיק זה לאיסור מאי אהני ליה חצינותיה ומ"מ לכתחלה טוב לחוש לדבריו ולסלק: (כ) ואין דעתו וכו'. פי' דאף דבריש הסעיף כתב דמברך על איזו שירצה היינו היכא שדעתו לאכול הסעודה משמיהם אבל זה שאין דעתו לאכול כלל רק פת עו"ג זה אין נריך לברך על פת אחר אף שהוא חשיב טפי וכנ"ל בס"א בהג"ה. ואף דמוציא את ב"ב בצרכת המוציא והם אינם אוכלים מזה אלא מפת כשר מ"מ כיון דהוא אינו חפץ לאכול אלא זה והוא הצע"ב הוא העיקר ואוליגן בתריה ויברך על פת שהוא אוכל: (כא) על בעה"ב. פי' לבצוע ולהוציא את אחרים בצרכתו כמו שאמרו צע"ב בוצע כדי שיצטע צעין יפה וכיון שהאורח יאכל מפת עו"ג שהוא יפה ונקי התירו לו גם כן לצע"ב לבצוע על הפת של עו"ג מפני כבוד האורח אבל בלא אורח קי"ב ע"ש ועיין צע"ל. ודע דכהיום שהמנהג שכל אחד מצרך לעצמו בצרכת המוציא לכאורה לא שייך כלל דין זה אלא כ"א יברך על פתו שאוכל [מחה"ש] ועיין צפמ"ג מה שהעיר על עיקר דין השו"ע: (כב) אבל אם אינו חביב וכו'. ר"ל דכ"ז אם הפת זה צע"ב חצינה עליו ורק שהוא מונע עצמו מפני שהוא פת עו"ג התירו לו בצחן מפני האורחים אבל אם אינו חביב עליו צע"ב פת זה (יד) ואינו חפץ צו יברך על פתו הכשרה: ו' (כג) בכיסנין וכו'. בסעיף שאח"כ מתבאר מה הוא. ואף דנפתח פת מצרכין עליו המוציא בכל שהוא ועל כוונת מצרכין צפמ"ז (טו) שאני אלו דאין דרך בני אדם לקבוע סעודתן עליהם ורק אוכלין אותן מעט דרך עראי (טו) לפיכך צרכתן רק צפמ"מ ולאחריו צרכה מעין שלם אלא כל כשיעור קביעת סעודה דאז מצרך המוציא וצפמ"ז דעכ"פ פת הוא: (כד) שאחרים רגילין לקבוע. (יז) כתבו האחרונים דאם אכלו לבדו נריך שיאכל שיעור שאחרים רגילים (יח) לבצוע ממנו לבדו ואם אכלו עס בשר או דברים אחרים שמלפתיים צו הפת סגי כשאוכל שיעור שאחרים רגילין לבצוע ממנו כשאוכלין ג"כ עס דברים אחרים אף אם אכלו לבדו ושבע ממנו אף שאחרים לא היו שבעין ממנו לבדו אבל כיון שאם אכלו אותו עס דברים אחרים היו שבעין ממנו ג"כ לא אמרינן בטלה דעתו ונריך לברך עליו המוציא וצפמ"ז. והנה לענין עירובי תחומין צפמ"ז שס"ה"י איתא דשיעור

הפרוסה חטיין ויזיא להמיסב אכלו בצרכתו ונאופן זה טוב יותר שהאורח יאחז השלמה צעם הצרכה דמינכר טפי עי"ו שיש לה ג"כ מעלה משינוטו שתייהן ביחד בלא מינכר משינוטא דכל חד כ"כ עי"ש וכו':

* על בעה"ב יבצע וכו'. דע שאף שמדברי תה"ד שממנו נובע דין המחבר משמע דאף בלא כבוד האורח התירו פת עו"ג כשהוא נקי ויפה יותר ומונח לפניו מפני חצינות הצרכה אעפ"כ לא העתקתיו מפני שהרבה אחרונים מפקפקין מאד ע"ו עיין צפ"ח וט"ו וש"ך ביו"ד סימן קי"ב [וגם מהגר"א סק"ז משמע שדין זה סותר לדעת המחבר בריש הסעיף דפסק דנזהר נריך לסלק] וצ"ח מאיר מפקפק מאד ביותר עי"ש ולפי דבריו נריך התרה מתחלה [כשאר דבר מזה שנהג לעצמו ולא התנה מתחלה שיהא בלי נדר] וגם צפמ"ג העיר לזה ולפי דבריהם לא יועיל אפי' כשאורח מיסב אכלו וגם מדברי הגר"א משמע קצת דלא ס"ל חילוק זה דאורח מיסב אכלו שאני [דאלי"ה לא היה צ"ל דס"ל דהירוש' הג"ל מייירי בנזהר ע"ש] וכי"פ בלא טעם כבוד האורח בודאי אין להקל וכן הוא מסקנת הא"ר. ודע דמדברי הש"ך ביו"ד סי' קי"ב שכתב טעם מפני חצינה עי"ש משמע לכאורה דאפילו אין צע"ב מוציא להאורח בצרכתו ג"כ דינא הכי דלא כמחה"ש שהעמקנו צפמ"ז אכן לפי דברי הט"ו שהעמיק טעמא דהך מילתא כמו שכתבנו צפמ"ז יש מקום לדבריו וכן מוכח לשון השו"ע כחלק כה"ט שכתב כיון דהתמזה מוטלת על הצע"ב וכו':

שער הציון

(יג) עיין צפ"ח וט"ו ומ"א ותמד משה וצ"ח ומאמר מרדכי וצ"ח ישע: (יד) תה"ד: (טו) צ"י ולגוש וס"א: (טז) דלא גרע משארי מיני מזון: (יז) מ"א וס"א: (יח) האי לבצוע לאו דוקא שביעה גמורה לכי"ע אלא ר"ל דרך קביעת סעודה:

הגהות ותיקונים: (א) אוכלים: (ב) שס"ח:

ליקוטי דברי הרב א' בשו"ע הרב סעיף ו' מוסף אף שוות בגודלותם.

[ה] * [ה] *

